

Nr 388.

Av herr Utbult m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m.

Genom den år 1947 antagna byggnadslagen har landskommunerna i stor utsträckning ålagts ansvar för utvecklingen i fråga om bebyggelsen inom de tätorter eller mindre tätbebyggelseområden, som finnes inom kommunen. Detta ansvar skärpes i viss mån också av kommunernas allmänna skyldigheter att medverka för en förbättrad bostadsstandard.

Enligt byggnadslagen åligger det kommunerna att bland annat föranstalta om och i stor utsträckning också bekosta de detaljplaner, som erfordras för att på ett ändamålsenligt sätt reglera bebyggelsen. Därest byggnadsplan upprättas, finnes för närvarande vissa möjligheter för kommuner med begränsat skatteunderlag att erhålla bidrag av statsmedel till kostnaderna för denna (SFS 411/1948). Uppgiften att genomföra en byggnadsplan åvilar i princip icke kommunen utan markägarna inom planområdet. I viss utsträckning kan denna uppgift överföras på vägförening, som bildats enligt reglerna i 3 kap. lagen om enskilda vägar. En sådan vägförening kan likaledes erhålla bidrag av statsmedel till vissa kostnader i samband med planens genomförande.

De nu antydda möjligheterna att i begränsad omfattning erhålla bidrag av statsmedel till kostnaderna för att upprätta och genomföra en detaljplan gäller endast i fråga om byggnadsplan, icke i fråga om stadsplan.

Inom vissa områden på landet är förhållandena sådana, att en byggnadsplan icke — eller icke ensamt — utgör ett tillräckligt användbart institut för att åstadkomma att en ändamålsenlig bebyggelse kan växa fram inom rimlig tid. Detta gäller särskilt inom områden med trasslig fastighetsindelning och oklara äganderättsförhållanden. De bohusländska fiskelägena kan anföras som exempel, men likartade förhållanden torde kunna påvisas även på många andra håll. De problem, som i sådana fall föreligger, torde stundom kunna lösas genom stadsplan. I andra fall åter torde förutom detaljplan — stadsplan eller byggnadsplan — ytterligare åtgärder, såsom laga skifte eller expropriation, erfordras för att marken skall bli tillgänglig för bebyggelse i enlighet med planen.

En stadsplan medför betydande förpliktelser för kommunen. Denna blir ansvarig för att planen genomföres. Bl. a. träder byggnadslagens regler om skyldighet för kommunen att iordningställa gata, om rätt och i viss fall skyldighet att bekosta första tomtindelning, i funktion. Det är därför na-

turligt, att landskommuner med ett begränsat skatteunderlag tvekar inför valet av stadsplan, även om starka sakliga skäl talar för att denna planform väljes. I sådana fall kan olikheten i statsbidragsavseende lätt medföra, att en i det särskilda fallet mindre ändamålsenlig lösning med byggnadsplan väljes framför stadsplan. Den skillnad i statsbidragsavseende, som föreligger, förefaller därför inte bara oberättigad utan i vissa fall direkt skadlig.

Av årets statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, p. 46, Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m.) framgår, att nuvarande möjligheter att erhålla bidrag av statsmedel till kostnaderna för byggnadsplan i praktiken endast utnyttjats i mycket begränsad omfattning. Det förefaller dock förhastat att ur detta förhållande, utan närmare undersökning, draga den slutsatsen, att bidrag för ifrågavarande ändamål icke har någon funktion att fylla. Även om det till äventyrs skulle förhålla sig så beträffande det stora flertalet normala byggnadsplaner, så synes förhållandena beträffande många äldre bebyggelseområden med komplicerade fastighets- och äganderättsförhållanden snarast vara det motsatta. Planfrågorna för dessa områden är fortfarande till stor del olösta, vilket bland annat torde bero på att mycket betydande kapitalinsatser kräves av kommunerna, därest en verklig lösning och inte enbart en pappersplan skall åstadkommas. Särskilt när det gäller kommuner, inom vilka flera sådana mindre bebyggelseområden med komplicerade förhållanden finnes, är det naturligt, att kommunerna hittills ofta ansett sig sakna tillräckliga ekonomiska resurser för en verksam sanering. Från denna utgångspunkt sett ter sig nuvarande bidragsmöjligheter snarast som otillräckliga och inte som onödiga. Otillräckligheten ligger som redan antytts i att bidragen endast kan erhållas till kostnaderna för byggnadsplan men icke till kostnader för stadsplan och stadsplans genomförande eller till åtgärder, som utöver detaljplan erfordras för att lösa sådana fastighets- och äganderättsförhållanden, som kan hindra eller allvarligt sinka planens genomförande.

En sanering av bebyggelsen inom de mindre tätorterna och tätbebyggelseområdena inom landskommunerna utgör ett nödvändigt led i strävandena att förbättra bostadsstandarden för befolkningen inom dessa områden. Detta gäller inte minst beträffande fiskelägen utmed kusterna. Det synes därför önskvärt att frågan, om och i vad mån en sådan sanering kan påskyndas genom statligt stöd till bebyggelseplanering och till vissa åtgärder i plangenomförande syfte, närmare utreds.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, sjätte huvudtiteln, punkt 46, Bidrag till upprättande av byggnadsplaner m. m. måtte besluta att hemställa om utredning i vad mån vidgade bidragsmöjligheter erfordras för att påskynda en reglering av bebyggelsen och en

höjning av bostadsstandarden inom vissa tätbebyggda områden inom landskommuner.

Stockholm den 27 januari 1954.

Birger Utbult.

Edvin Jacobsson

Waldemar Svensson.

i Igelsbo.

A. Widén.

Edvard Mårtensson

i Smedstorp.
